

PROLETARHOJI TAMOMI DUNJO, JAK ŞAVETON!

ALMANAXI

ADABIJOTI N A F I S I JAHUDIHOJI MAHALI

BA MUNASIBATI SIJEZDI NAVISAN-
DAHOJI ŞÜROJJI ŪZBAKISTON VA
UMUMI ITIFOQ BUROVARDA ŞUD

Ba taḥti tahririji umumiji:
A. SAJIDŪF
P. ABROMŪF
M. AMINŪF

NAŞRIJOTI DAVLATIJI UzSSR.
TOŞKAND SOLI—1934

Redaktûrhoji texniki—J. Ş. BADALÛF,
—Ja. PINHOSÛF.

Karektûri çuvovgar — *—*

Şûabaji navûrşikhøjî ba nomi
15 solagijî komsamûlho buda-
gi navûr karda hast.

Uzlit № 70/X Dogovûr № 89. Zakaz № 18.
Tiraz 750+100 Formataş A 5. Şrift 10.
Varaқи copagi Ûlcakaş Miqdori nişoniho
dar jak varaқи copagi 52,800 Kitov ba
proizvodstvo doda şud 20/III—34. Ba
copa kardan ruxsat doda şud 8 III—34.
Tipografijaji ba nomi Ikromûf budagi
ş. Toşkand Zakaz № 102.

SARI SUXAN.

Avçi zûri bunjodijati sotsialisti dar SSSR: xelo peş raftani sanoati sotsialisti va az nav ba asosi kolektivizatsijaju texnika soxta şudani xoçagiji qışloqi va ba boloji in asos revoç joftani ʼilmu moʼorifati şuroji, ki hamaji in korho ba natijaji rahbariji ustuvorona kardani partiya, bo sardoriji vozdi on rafiq Stalin ba asosi muqovili majlhoji rostu „capi“ ^{mu}jrilenini budagi guştin burdan va ba asosi muqovilijati devonavori duşmanhoji sinfiyi moro şikast dodan ba vuçud omadagi hastand, on zafarho cunin şarojatero bunjod kardand, ki mo pançsolaji jakumro muvafaqijathoji kalon qati dar 4 sol bud kardan barovaro, ba pançsolaji dujum doxil şudem, ki dar in pançsola mo ba boloji takkursini sotsializm, ki on dar pançsolaji jakum bunjod karda şuda bud, xudi binoji sotsializmro mukamal mesozem, jaene çamajiyati sotsialistiji besinf bunjod mekunem.

Ba asosi in taraqijoti umumi, mo dar frunti hal karda şudani siyosati miliji leniniji partiya ham ba vuçud omadani xelo muvafaqijathoji harçonivaro mebinem. Respublikaji Ūzbeakistone, ki peş az inqilob, cun qismi Turkistoni soviq, kolunijaji şirakaşiji podşohati Rosiya buda, bazaji sanoati nadoşt, xalqi mihnatkashi on giriftori zulmu ʼazovi fabrikonthoji rus va burzuazijaji miliji „xud“ buda, qariv tamomi xalq besavod bud, imrûz in Ūzbekistonro şinoxta namesavad: qator-qator sanoatçohoji muhim, ba asosi kolektivizatsiya taraqi jofta raftani xoçagiji qışloqi, xususan paxtakori, baland şudani daraçaji madaniyi ʼomaji şahru qışloq—taraqi kardani madaniyati şaklaş miliji mazmunaş sotsialisti va digaru digaraş Ūzbekistoni dinarûz mamlakati dehqoni budagi imrûz ba mamlakati dehqoniju—sanoati gardondand, ki on dar pançsolaji dujum ba mamlakati sanoatiyu—dehqoni megardad. In natijaho ham, ki qismi kanda namesudagiji zafarhoji umumiji sinfi rabucliji tamomi SSSR hastand, ba asosi dar du frunt ba muqovili şovinizmi velikorusi va milatçigiji mahali guştini bolşevikona giriftan muvofiqi siyosati miliji tûqriji partiya ba vuçud omadagi hastand.

Imrûz Ūzbekiston bazaji kaloni avalini nomuhtoçiji paxtagiji SSSR şudagi hast. Ba vositaji durust içro şuda omadani siyosati miliji partiya, milathoji majdaji dar Ūzbekiston istuqomat doştagi ham sohivi bisjor peşraviohoji xoçagi va madani şudand, ki in ham qismi kanda namesudagiji tamomi zafarhoji rabucliju kolxûzçihoji Ūzbekiston doştagi meboşad.

ʼomaji kambaqalu mihnatkashoji xalqi jahudi, ki peş az inqilob, cun ahli ozurdatarin, giriftori siyosati kolunizatur, mahrumi bazaji iqtisodi buda, qismi maʼlumi on ba oquşi majdasavdogari qaltoda bud, on ʼoma dar rafti bunjodijati sotsialistiji Ūzbekiston ba cunin protsese doxil şud, ki soxti sotsialiju—iqtisodiji on qatʼijan taqir şud: on, bazaji mustahkami iqtisodinok şud. Az 800 rûzqor zijodtar ba kolxûzho kaşida şudani ʼomaji kambaqalu mihnatkashoji jahudi, az 3500 nafar zijodtar ba sanoati umumi va kosivi kaşida şudani onho inro az hama naqztar ispot mekunand.

Dar bazaji in taraqijoti xoçagi, bunjodijati madaniyi in ʼoma xelo revoç joft: ba mak-tavhoji miliji ivtidoji kaşida şudani qariv 4500 kasa, dar texnikumu vuzho xonda istodani cand sad nafar mihnatkashacahoji jahudi, tajor suda buromadani qator-qator muʼallimho, agronumu texnikho, inzhinerho, duxturho va digaraş, revoç joftani matbuot va naşrijoti jahudigi, çori şudani lotinizatsiya va ba in asos xelo zijod şudani daraçaji savodnoki pajdo şudani teatr, muzika va adabijoti nafisi jahudigi,—jak-qalam revoç joftani madaniyati şaklaş miliji mazmunaş sotsialisti ba in guvohu ispoti behtarin hast. Dar rafti revoç joftani bunjodijati madani, adabijoti nafis (şear, hi-

Redakt

Karekti

koja, pijesanavisitko va digaraş) ham dar bajni əomaji mihnatkashi jahudi reşagir şuda omad. In almanaxi dar dastaton budagi ham mevaji muvafaqljathoji dar frunti adabijoti mo hast.

Peş az inqilob əomaji mihnatkashoji jahudiji buxori adabijoti nafisi xud nadoşt. Un şarhu şeənomahoji şeəeru navisandahoji forsizavon: Mavloni Şohin, Elişoəi Rooqiv, Simontuvi Malamed, Jusefi Əimroni va tafsirhoji Şiməuni Hoxom va digar asarchoji „nafisiji“ hamun ajom ba heç andoza ba interesi mihnatkasho xizmat namekardand. Onho bas zulmi bojho va şohu amirho ba mihnatkasho mekardagi ro ba asosi „rivojati“ turoji Múşe „qonuni“ va haq burovarda, húşi sinfiji mihnatkashoro ba asosi „nasihathoji“ dini xira karda, əomaro ba torikiju avlagi nigoh medoştand, ba vositaji asarhoji xud (masalan: „Haft birodaron“ va digaraş) otaşi raşki miliro ba vuçud meovardand, kursini „dijonati jisroeliro“ dar əoma zúr mekardand (tafsirhoji Şiməuni Hoxomro ba jod bijored), jakqalam onho xúşlabajgúji bojho va şohu amirho budand. In boz ham tasdiq mekunad, ki əomaji mihnatkashoji jahudi peş az inqilob adabijoti nafis, guftagi ciz nadoşt.

Baəd az inqilobi Uktjabr mo ba vuçud omadani adabijoti nafisi mihnatkashoji jahudiro mebinem. Taarixcaji taraqljoti baəd az inqilobiji adabijoti nafisi moro ba 3 davr taqsim kunem, xato bojad naşavad.

Davri jakum solhoji 1919—26 (ba adabijot doxil şudani şeəer—J. Əoqilúf), davri dujum—solhoji 1926—32 (şeəerho: Ə. Jusubúf, M. Bacajúf, P. Abromúf, dramaturg—M. Aminúf, şeəerho: J. Kúrajúf, J. Hoxomúf, dramaturg J. Hajimúf, prúzavis G. Samandarúf va hamcunin havasgorhoji şeəeri „Hakim“, „Sataə“ va digarho), davri sejum—solhoji 1932—34 (prúzaciho: M. Jagudojúf, M. Jishoqbojúf, A. Sajidúf, A. Qalandarúf, Hajúk, G. Aronúf, Ə. Fuzajlúf va digarho pajdo şudand) To ba imrúz ana in asarho kitov şuda buromadagi hastand: „Dadiú“ (maçmuəaji şeəeru nasrhoji Əoqilúf); „Bahori surx“ va „Sadoji mihnati“ (maçmuəahoji şeəerhoji Bacajúf); „Zulmi bojon“ va „Hajoti haqlí“ (pijesaji M. Aminúf; „Mevaji Inqilob“ (maçmuəaji şeəerhoji Kúrajúf); „Ozodiji zanho“ pijesaji Hajimúf); „Bovoçon“ (hikojaji Samandarúf) va digaru digar.

Az in maəlum meşavad, ki du davri avalu asosan davrhoji pajdo şudani şeəerho buda, davri sejumro pajdo şudani prúzaciho dar baraş megirad.

Temahoji in navisandaho asosan gúştin baroji paxta, madanijati proletari, zindagoniji nav' muqovili din, aznavsoziji sotsialiju—iqtisodiji əomaji jahudi va digaraş hastand. Xudi in temaho ba munfiəati ki xizmat kardani adabijoti nafisi imrúzaji jahudigiro gufta medihand.

Beşuvha, adabijoti nafisi mo jaroqi sinfiji əomaji mihnatkashoji jahudi buda ba zidi duşmanhoji sinfiji on gúştin mebarad.

Dar болоji davri sejumi taraqljoti adabijoti nafisi mo (solhoji 1932-34) maxsus istoda guzaştan zarur hast. To soli 1932-jum harakati adabiji mo xoh çihati miqdor va xususan çihati sifat va şarojati ba peş qadammoni dar daraçaji xelo past istoda bud. Faqat baəd az qarori SK VKP(b) 23 apreli s. 1932 burovardagi va ba in asos qarori Sredazbjuro SK VKP(b) va SK KP(b)Uz burovardagi, dar natiçaji umuman vaseə revoç joftani harakati adabi dar Uzbakiston va ba adabijot çeç zada şudani udarnikho dar harakati adabiji əomaji jahudi ham gardişi kalone pajdo şud. Mahz baəd az qarori SK, mo mebinem, ki na faqat candin nafar rafiqhoji nav ba adabijot kaşıda şudand, balke xelo rafiqhoji peş az in ba adabijoti nafis „gohu-nogoh“ qism megiriftagi va umuman baroji baland kardani daraçaji teúrijagiju içodiji xud kor namekardagi, durustak ba kor caspida, baroji sifati asari xud, baroji baland bardoştani daraçaji içodiju teúrijagiji xud kúşişu harakati bisjore karda istoda, peşbarandaju jordamciji rafiqhoji nav ba adabijot kaşıda şudagi gašta omada istodin. Harakati adabiji mo ba rohi taşkilona daromad. Taşkil joftani seksijaji jahuidigiji navisandaho dar nazdi orgkomiteti navisandahoji şuroiji Uzbakiston, kor kardani kruzúki adabi, candin númer buromadani „varaçaji adabijot“ dar gazet „Bajroqi Mihnati“, asosan ba zurnoli adabijoti nafis gašta istodani zurnoli „Hajoti Mihnati“, guzaronda şudani maçlisu verhoji adabi va digar korho inro nişon medihand.

Dar natiçaji in korhoji taşkili revoç joftan, şarojathoji materjoliju hajotiji navisandaho behtar şuda istodan va sar bardoştani maşqulijati teúrijagiju içodi, mo alhol holekaj cunin ahvolero ba dast darovardem, ki dar in mudat, çoji tangi adabijoti mo budagi, jaəne prúza (hikoja, ocerk va digaraş) navistan ham xelo revoç joft. Inro burovarda istodani jak qator hikojaju ocerkho tasdiq mekunand.

Alhol mo mevaji in sarbardoriji umumiro dida istodem. Navisandahoji vrasu peşbarandaji mo „az nukl xamir-fatir“ guftagi borin holekaj hosili avalini xudro dand. Tajor şudani hikojahoji „Zafari paxta“, „Maçmuæaji hikojah“ (Jishoqbojûi M), „Xomloji kûhna“ (Samandarûf), pljesahoji „Zafari Dino“ (Aminûf), „Dar frûnti mada-ni“ (Murdaxajûf), „Naçot“ (Hajimuf), Maçmuæaji şeərho „Bajroqi Mihnat“ (Jusubûf) va tajor şuda istodani ũcerki „Mevaji ũktjabr“ (A. Sajidûf) poemaji kaloni „Panino“ (Bacajûf) va „Maçmuæaji şeərho“ (Ŕoqilûf) ki qisini maълumi, onho holekaj ba copa raftagi hastand, mevaji sarbardoriji navi baed az qarori SK dar harakati adabiji mo ba dast daromadagi meboşad.

Dar çihati mazmun va sifati asarho haminro guftan lozim hast, ki navisandaho asosan ba tematikaji navi ba talavoti hartarafaji zijod şuda istodagiji bunjodijati sotsialisti çuvov medodagi dast mondagi hastand; ahvoli „umumannavisi“, nokonkretil va jakrûjaju jak tarafanavisi „gohu-nogohnavisi“ az kori navisandaho to rafta bexkan şuda istoda çoji onro ba tariqi reali dojimi va konkreti navistan girifta istodast. Imrûz mo dar asarhoji buromada istodagi bisjortar kor farmuda şudani obrazho, æivorahoji dilcaspi nafisi, doxil şudani tiphoji kamu-beş haqliqiji udarnikhoji imrûzaji kolxûzho va sanoætixonaho va hato tiqimdorhoro dida istodem. Dar bovati zavon ham mo xelo ba æoma nazdik şuda istodani suxani navisandahoro cun jake az peşravihoji muhim hisov karda metavonem.

Ba adabijoti nafisi zavqnok şuda istodani æomaji mihnatkashoji jahudi va az şahru rajûnho omadani sadohoji ba adabijot maşqulşaviji udarnikho-in peşravihoji dar in bovat ba dast darovarda şudagi boz ham ravşan ispot mekunand.

Alvata, barovari in peşraviho mo jak cand kambudihoji bartaraf şuda metavnistagi ham dorem, çihati taşkilli to ba imrûz harakati adabiji mo asosan dar markaz, dar Toşkand revoc jofta omada şahru rajûnhoro cun joliqanda dar baraş nagiriftast va hole in, ki dar Qûqond, Marqelon, Samarqand, Buxoro borin çojho çuvonhoji navrasi qoviliyati adabi doştagi va muştoqi ba adabijot maşqul şudan budagi joft meşavand. Taълimi teûrijaju içodi ba ravşari pilononaju dojimi naguzaştast istodast, baroji tarbiya doda şudani navisandahoji nisbatan kûhna va navrasho kitovu materjolhoji daxldori hato lvtidoji copa naşudin. Navisandaho to ba hole bo æomaji sanoætixonaho va kolxûz æaloqaji bevositaji muqimi nadorand va az in buromad, ki qismi onho icrak-Bic-raki jagon qismi korro pora vaqtho nadonista, protsesi kori zavud jo kolxûzro coqan baraka va rû-rûjaki navista meguzarand. Zavon, ki æezoji xelo muhimi andomi asari nafis hast, dar bovati zavon ham nobarhazari ba şirinsuxangûji diqatnomoniho, ba qooidahoji spetsifikiji zavoni adabijoti nafis reojojanakuniho ham beştar dida meşavand, umuman texnikaji kori navisandagi hanuz ba daraçaji darkori jod nagiriftani beştarini navisandaho dida meşavad va digaru-digar. Jak norasogiji kalone dar harakati adabiji mo az on æivorat hast, ki kori tanqidu xudtanqidkuni ba daraçaji xelo past meistad va hole in, ki „xudtanqidkuni ba moho cun ov, cun havo darkorast“—megûjad rafiq Stalin. Bojad faromûş naşavad, ki tanqidu xudtanqidkuni baroji taraqi karda raftani xudi navisanda ahmijati behad kalon dorad. Sust budani æaloqaji harakati adabiji jahudigi bo harakati adabiji digar milatho (dar navbati aval toçikho, ũzbakho va rusxo) hamcunin jake az kambudihoji kaloni mo meboşand, ki inro bojad ba zudi bartaraf kunem.

Vazifahoji asosi az ci æivorat hastand? In vazifaho—vazifahoji pañsolaji dujum hastand. Dar bajni vazifaji asosiji sijosiji pañsolaji dujum, cunin voçivije meistad, ki æodatu xurofothoji kapitalizmro az ekonûmika va fikru fahmi odamho bartaraf karda, tamomi mihnatkashoji SSSR-ro ba bunjodkunandahoji faълolu fohimi sotsializm gardonda şavad. Ana in programaji vaseæi kori hamcunin navisandahoji şûroji meboşad. Az fikru fahmi mihnatkasho xurofothoji kûhnaji kapitalizm, duxi majdaburzua-ziro bartaraf kardan, onhoro fohimu faълoli çamæijati besinf kardan bojad mexi mazmuni asarhoji navisandahoji mo şavad. Az navisandaho hamcunin talav karda meşavad, ki onho dar koraşon realizmi sotsialistiro asos kunand, jaæne haqiqatro navisand, amo haqiqatro az nuqtaji nazari taълimoti leniniju-stalini, az nuqtaji nazari materializmi dialektiki, bo analizi marksisti navistan darkorast. Dar in bovat asarhoji nafisi maşhuri Gûrki, Serafimûvic, Lohuti, Soloxûf va digarho baroji navisandahoji mo maktavi haqiqiji realizmi sotsialisti hastand. Ba æomaji rabûciho va kolxûzciho ba tariqi muqimi æaloqador şudan va az onho kadri navisandaho burovardan bo protsesi kori onho cun lojiqanda oşno şuda gaştan xudro bo taълimoti marksizm-leninizm jaroqpûş kardan va navrashoro tarbiya dodan, texnikaji kori navisandagiro mukamal sohiy şudan, bo harakati adabiji digar milatho oşnoju æaloqador şudan va ba muqovili çamlæi majl

Redakt

Karekt

hoji tajrileniniji ba adabijot sar medarovardagi gúštini bolşevikona burdan bojad dar peşi harakati adabiji jahudigi vazifahoji asosi şuda istand.

In almanax-mačmueaji asarhoji kamu beş jakacin şudagiji bas 15 nafar navisandahoji jahudi (şoæerho, dramaturgho va prúžnavisho) hast, ki on asarho (har xel zanri har navisanda) navista şudagi ro ba nazar girifta qatoreş qati doda şudagi hastand.

Baroji surovi haqiqiji harakati adabiji jahudigiro nişon dodan, to qadri mumkin, asarho be taqirihoji asosi doxil karda şud. Har ci ham boşad, on cun namunaji ravşani harakati adabiji jahudigi xizmat karda metavonad. Buromadani in almanax ispoti zindaji dar əamal ba vuçud omadani qarori SK VKP(ə) az 23 apreli soli 1932-jum meboşad. On hamcunin cun nişondahandaji jake az zafarhoji kaloni taşkiloti navisandahoji şurojiji Ūzbekiston doştagi şuda metavonad.

Redkolegija: A. SAJIDŪF.
P. ABROMŪF.
M. AMINŪF.

2|II-s. 1934-um
şahri Toşkand.

Az
dih

Uzlit №
Tiraz 7
Varaq
dar jak
proizvo
copa ka
Tipogra